



[www.sogsakk.fi](http://www.sogsakk.fi)

# Saamenkäsityöalan ammattitutkinto ja erikoisammattitutkinto

Historia, nykyiset perusteet ja ajatukset tulevaan

Anniina Turunen

[anniina.turunen@sogsakk.fi](mailto:anniina.turunen@sogsakk.fi)

Saamelaisalueen koulutuskeskus

15.2.2022

# Historiaa



- Ensimmäinen yhteispohjoismainen saamelaiskäsityön neuvoja- ja yrittäjäkurssi alkoi syksyllä 1989 Saamelaisalueen koulutuskeskuksessa
  - Koulutus ja tutkinnot yhteistyössä SAKK, Saamelainen korkeakoulu, Porotalouskoulu ja Jokkmokkin saamelainen kansankorkeakoulu
- Pääsyvaatimuksena koulutukseen:
  - Vähintään 3 vuoden työskentely saamenkäsitöiden valmistajana
  - Alan aiempi koulutus
  - Saamenkieli
- Kaksivuotisen koulutuksen päätteeksi saamelaiskäsityön ammatti- ja erikoisammattitutkintoja oli suorittamassa 13 saamelaista käsityöntekijää kolmesta maasta
- 1990-luvun puolessa välissä laadittiin tutkinnon perusteet saamenkäsityökisällin ammattitutkinnolle sekä saamenkäsityömestarin erikoisammattitutkinnolle

# Saamenkäsityökisällin ammattitutkinto 2006



[www.sogsakk.fi](http://www.sogsakk.fi)

- Kahdeksan koko tutkinnon suorittanutta
  - 4 vaatetus
  - 4 esinevalmistus
- Kahdeksan suoritettua tutkinnon osaa
  - 5 vaatetus
  - 3 esinevalmistus

# Ammattitutkinnon muodostuminen, Tutkinnon perusteet 2006 (osaamispisteet 2018)

- Jos osaamisalana on vaatetus, on todistuksen saamiseksi suoritettava:
  - Saamenkäsityökisällin kaikille yhteinen ammattitaito (30 osp)
- Valinnaisista tutkinnon osista joko:
  - Saamenpuku ja asusteet (90 osp) tai
  - Nahka- ja turkistyö (90 osp)
- sekä yksi seuraavista:
  - Saamenpuvun asusteet (30 osp)
  - Valinnainen nahka- tai turkistuote (30 osp)
  - Tiuhta- ja punontatyö (30 osp)
  - Erityistekniikat (30 osp) tai
  - Kudontatyö (30 osp)
- Lisäksi voi suorittaa koneneulonnan, nahan ompelun koneella tai yrittäjyyden

# Ammattitutkinnon muodostuminen, Tutkinnon perusteet 2006 (osaamispisteet 2018)

- Jos osaamisalana on esinevalmistus, on todistuksen saamiseksi suoritettava:
  - Saamenkäsityökisällin kaikille yhteinen ammattitaito (30 osp)
- Valinnaisista tutkinnon osista kaksi seuraavista osista:
  - Pahkatyö (60 osp)
  - Puutyö (60 osp)
  - Luu- ja sarvityö (60 osp)
  - Jalometallityö (60 osp)
  - Juurityö (60 osp)
  - Työvälineet (60 osp) tai
  - Kuljetusvälineet (60 osp)
- Lisäksi voi suorittaa korukivityön tai yrittäjyyden.

# Saamenkäsityöalan ammattitutkinto ja erikoisammattitutkinto



www.sogsakk.fi

## Mitä hyvää eli säilyttämisen arvoista?

- Selkeät kuvaukset duodjista, materiaaleista, työmenetelmistä, tekniikoista
  - Dokumentoimalla näitä perusteisiin säilytämme myös arvokkaita osia duodjikulttuuristamme
- Saamenkäsityöalan arvoperusta
- Tutkinnon suorituskieli saame

## Mitä kehitettävää?

- Tutkinnon muodostuminen on hyvin tiukkaan rajattu
- Tutkinnon osien laajuudet ja sisällöt ovat suuria, jopa 90 osp
- Tutkinnon osissa ei huomioida tarpeeksi alueellisia erityispiirteitä

# Saamenkäsityöalan ammattitutkinto ja erikoisammattitutkinto 2023



[www.sogsakk.fi](http://www.sogsakk.fi)

## Miten tulisi muuttumaan?

- Luovutaanko osaamisaloista?
  - Ei tiukkaa rajausta garraduodjin ja dipmaduodjin osaajien kesken
- Tutkinnon osat ovat tehtäväkokonaisuuksia ja laajuudeltaan pienempiä kuin aiemmin
  - Huomioidaan alueelliset erityispiirteet
  - Duodji, kulttuuri ja arvot edelleen keskiössä
- Valinnaisilla tutkinnon osilla monipuolisempaa ja täsmennettyä osaamista
  - Paikallisiin ammattitaitovaatimukseen perustuva tutkinnon osa
  - Korkeakouluopinnot
    - Esim. Sámi Allaskuvla, opettajan pedagogiset opinnot
  - Tutkinnon osa toisesta ammattitutkinnosta tai erikoisammattitutkinnosta
    - Taideteollisuusalan perustutkinto, Taideteollisuusalan ammattitutkinto, Porotalouden ammattitutkinto jne.



www.sogsakk.fi

# Lähteet:

- Saamelaisten kansanopetuksen ja koulunkäynnin historia Suomessa (sivut 282-283) <https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/178258/A-50-ISBN-978-952-5889-77-2-Saamelaisten%20kansanopetuksen%20ja%20koulunk%C3%A4ynnin%20historia%20Suomessa.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Tutkinnon perusteet, saamenkäsityöalan ammattitutkinto (2006, 2018, 2022) <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/kooste/8048840>
- Tutkinnon perusteet, saamenkäsityöalan (2006, 2018, 2022) erikoisammattitutkinto <https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/kooste/8048841>